

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БАГАТОВЕКТОРНІСТЬ ДІАЛЕКТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПІВНІЧОЇ БУКОВИНИ»

Компонента освітньої програми – вибіркова (3 кредити)

Освітньо-професійна програма	Філологія
Спеціальність	035 «Філологія»
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Мова навчання	українська
Профайл викладача (-ів)	Руснак Наталія Олександрівна – доктор філологічних наук, професор кафедри сучасної української мови Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. https://surl.li/bhfytl https://surl.li/zmvriq Струк Іванна Михайлівна – кандидат філологічних наук, доцент, асистент кафедри сучасної української мови Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. https://surl.li/onpdau https://surl.li/twjpfb
Контактний тел.	Руснак Н. О.: +380956737929 Струк І. М.: +380663078283
E-mail:	n.rusnak@chnu.edu.ua iv.struk@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=6364
Консультації	вівторок – з 16.00 до 17.00

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Багатовекторність діалектних досліджень Північної Буковини» – вибірковий курс, що репрезентує розмаїття досліджень говірок Північної Буковини: на фонетичному, лексичному, граматичному рівнях, на рівні діалектного тексту, у художньому дискурсі з оперттям на здобутки та напрацювання української діалектології. Курс сприяє усвідомленню специфіки, самобутності та оригінальності українських говірок Північної Буковини, які не є однорідними, представлені передовсім трьома типами говірок: гуцульськими, буковинськими, подільськими з подальшим розгалуженням в концепції К. Ф. Германа. Вибіркова дисципліна підсумовує відомості аспірантів про

регіональні (територіальні) вияви української діалектної мови, про діалектні явища різних мовних рівнів в українських говірках Північної Буковини. Курс сприяє досягненню ролі та місця діалектних явищ у художньому дискурсі; як-от: романтичному відтворенню сюжетної лінії, відображенню місцевого колориту (хронотопу), специфіки персонажного мовлення як вияву мовної особистості та авторського мовлення як втілення лінгвопсихоментальної діяльності адресанта.

Мета навчальної дисципліни: ознайомлення з досягненнями буковинських діалектологів; поглиблення навичок аналізу діалектних явищ різних мовних рівнів буковинських говірок у художньому дискурсі, використання набутих знань у вивченні фахових дисциплін та суто філологічних дослідженнях.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ БУКОВИНСЬКИХ ГОВІРОК	
Тема 1	Членування українських говірок Північної Буковини. Концепція К. Ф. Германа.
Тема 2	Фонетико-граматичні особливості українських говірок Північної Буковини.
Тема 3	Загальний стан вивчення українських говірок Північної Буковини.
Тема 4	Фонетичні особливості українських говірок Північної Буковини в аспекті лінгвістичної географії у дослідженнях К. Ф. Германа.
Тема 5	Буковинська діалектологія другої половини ХХ ст.
МОДУЛЬ 2. БАГАТОАСПЕКТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ДІАЛЕКТИЗМІВ БУКОВИНСЬКИХ ГОВІРОК	
Тема 6	Вивчення родинної обрядовості у буковинських говірках.
Тема 7	Динамічні процеси у буковинських говірках (на матеріалі тематичної групи лексики «назви страв та напоїв»).
Тема 8	Паремії та фразеологізми українських говірок Північної Буковини як вияв ментальності народу
Тема 9	Діалектний текст у когнітивному та прагматичному вимірах.
Тема 10	Роль діалектизмів у драматичному дискурсі буковинських письменників.

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Вивчення курсу передбачає застосування таких **методів**: 1) за джерелом інформації: *словесні*: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, семінари, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія; *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація; *практичні*: обговорення проблемних

питань, виконання тестових завдань; 2) за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні; 3) за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, продуктивні, пошукові, дослідницькі; 4) за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: виконання індивідуальних навчальних проєктів. 5) методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Навчальний курс передбачає такі **форми навчання**: проведення занять: лекції, практичні заняття, самостійна робота. Організація роботи слухачів: поняттєво-категоріальний масив з кожної теми, контрольні питання та самостійні завдання, робота з науковою та довідковою літературою, а також розв'язання проблемних ситуацій та дослідницько-творчих завдань.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль здійснюється на заняттях через індивідуальне і фронтальне усне опитування, бліцопитування; письмові самостійні роботи (реферати, есе); ведення термінологічного словника; практичні, індивідуальні та самостійні завдання; підготовка творчих завдань; взаємоконтроль слухачів у парах і групах; самоконтроль тощо. Особливого значення набуває тестова форма контролю та оцінювання навчальних досягнень аспірантів.

Вид семестрового контролю: модульні контрольні роботи, залік.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Критерієм успішного оцінювання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів (балів) за кожним запланованим результатом навчання.

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – **60 балів** та підсумкового модулю-контролю (залік) – **40 балів**, за **100-бальною університетською шкалою**.

Підсумковий контроль передбачає виконання тестових завдань (40 балів).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90-100	Зараховано	A	відмінно
80-89		B	дуже добре
70-79		C	добре
60-69		D	задовільно

50-59		Е	достатньо
35-49	Незараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Освітня діяльність (викладача й аспіранта) під час вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності.

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/f5eleobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Атлас української мови. URL: <http://surl.li/xfdmjk>
2. **Руснак Н., Руснак Ю.** Обрядотерміни післявесільного етапу в буковинських говірках. *Мовознавчий вісник*: зб. наук. праць / ред. Г. І. Мартинова та ін. Черкаси : Черкаський нац. ун-т імені Богдана Хмельницького, 2017. Вип. 22–23. С. 8–18.
<https://ling-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/1872>
3. **Руснак Н.** Лексичні особливості буковинських говірок (на матеріалі говірки с. Южинець Кіцманського району Чернівецької області. *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Спільний українсько-румунський науковий журнал*. Серія "Філологічні науки" / Редколегія: Т. Бойчук, Ш. Пуріч, А. Мойсей, Чернівці–Сучава: БДМУ, 2020. № 1 (25). С.22-26.
<http://e-apsnim.bsmu.edu.ua/article/view/2411-6181.1.2020.153>
4. **Руснак Н.** Запозичення з румунської мови у лексичній системі говірки с. Южинець Кіцманського р-ну Чернівецької обл. *Зміна лінгвістики і зміни в лінгвістиці*: матеріали XV Міжнародного колоквиуму мовознавчих наук «Еудженіу Кошеріу». Чернівці: Чернівец. нац. ун-т, 2020. С.110 – 116.
5. **Руснак Н., Борис Л.** Динаміка назв страв та напоїв у буковинських говірках: монографія Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 320 с.

6. **Руснак Н., Руснак Ю.** Лексика родинних обрядів у буковинському діалекті: монографія [передрук]. Beau Bassin (Mauritius) : Lambert. 2017. 320 с.

7. Словник фразеологізмів та паремійних виразів Чернівеччини / уклад. Н. О. Руснак, М. В. Скаб, Г. Т. Кузь, Л. М. Томусяк. Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т, 2017. 352 с.

8. «Діалектологічні-фольклорні матеріали говірки с. Южинець Кіцманського району Чернівецької області»: наук.-попул. вид. / уклад.: О.В. Піцик, В.В. Ковач, Н.О. Руснак, Ю.М. Руснак, Є.Д. Квітень. Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т, 2019. 336 с. <https://surl.li/bekdei>

9. Руснак Н. Засадничі прийоми аналізу кулінарної народної термінології. *Рідне слово в етнокультурному вимірі*. Дрогобич, 2022. С.140 – 150. <https://surl.li/inxzzv>

10. **Руснак Н.** Висловлення-побажання в діалектних текстах буковинських говірок. *Актуальні проблеми синтаксису: Сучасний стан і перспективи дослідження*. Матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченій 110-річчю від дня народження професора Іларіона Слинька (Чернівці, 16 – 17 червня 2022 р.). Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2022. С.1776 – 177. <https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/5404?locale-attribute=en>

11. **Руснак Н.** Гносеологічний параметр діалектних текстів буковинських говірок. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*: зб. наук. праць. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2015. Вип. 38 : Філологічні науки. С. 281–285.

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkpnu_fil_2015_38_68

12. **Руснак Н., Руснак Ю.** Ментальні акценти у діалектному мовленні буковинців. *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Спільний українсько-румунський науковий журнал* / Редкол.: Т.Бойчук, Ш Пуріч, А.Мойсей. Чернівці-Сучава : БДМУ, 2016. № 1 (9) : Філологічні науки. С.33 – 39. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apcnim_2016_1_8

13. **Руснак Ю.** Образ наратора у діалектних текстах буковинських говірок. *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Спільний українсько-румунський науковий журнал* / Редкол.: Т.Бойчук, Ш Пуріч, А.Мойсей. Чернівці-Сучава: БДМУ, 2016. № 4 (12): Філологічні науки. С.12–15. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apcnim_2016_4_4

14. **Руснак Н., Руснак Ю.** Лінгвальна природа діалектного дискурсу про їжу, яку готують під час великого посту. *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Спільний українсько-румунський науковий журнал*. Серія „Філологічні науки” // „Current issues of Social studies and History of Medicine. Joint Ukrainian-Romania т mrean scientific journal. Series „Philological sciences” / Редколегія: Т. Бойчук, Ш. Пуріч, А. Мойсей. Чернівці-Сучава: БДМУ. 2017. № 3 (15). С. 21 – 25.

15. **Руснак Н. О., Руснак Ю.М.** Актуалізація відомостей у художньому роздумі (на матеріалі сімейної саги М. Матіос „Майже ніколи не навпаки”). *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Спільний українсько-румунський науковий журнал* = Current issues of Social studies and History of Medicine. Joint Ukraine-Romanian scientific journal. Series „Philological Sciences”. Чернівці – Сучава, 2018. № 1 (17). С. 25–29.

<http://dspace.bsmu.edu.ua/handle/123456789/16510?locale=en>

16. **Руснак Н. О., Руснак Ю.М.** Обрядовий дискурс про різдвяні розваги у буковинських говірках: етнокультурний та лінгвістичний аспекти. *Актуальні питання*

суспільних наук та історії медицини. Спільний українсько-румунський науковий журнал = Current issues of Social studies and History of Medicine. Joint Ukraine-Romanian scientific journal. Series „Philological Sciences”. Чернівці – Сучава, 2017. № 4 (16). С. 129-133.

17. **Руснак Н. О.** Ментальний континуум носіїв говірок як вияв мовної картини світу. *Актуальні питання суспільно-гуманітарних наук та історії медицини*: збірник Матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (Чернівці, 11–12 жовтня 2018 р.). Чернівці. С. 170–172.

18. **Руснак Н.О.** Автосемантичні висловлення в структурі діалектних текстів буковинських говірок. *Синтаксис української мови: на перетині традицій та інновацій. Ніні Василівні Гуйванюк* : колективна монографія / за заг. ред. О. В. Кульбабської. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. С.375- 399.
<https://surl.li/ppibua>

19. **Руснак Н.** Креативність народних буковинських молитов // *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Спільний українсько-румунський науковий журнал*. Серія "Філологічні науки" / Редколегія: Т. Бойчук, Ш. Пуріч, А. Мойсей, Чернівці–Сучава: БДМУ, 2020. № 3 (27). С.19-23.

20. **Руснак Н., Струк І.** Запозичення як одна із причин мовної синонімії: культурологічний аспект. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 24. Том 2. С. 12–18. ISSN 2663-4880 (print); ISSN 2663-4899 (online).

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/57693>

21. **Руснак Н., Струк І.** Запозичення з польської мови в буковинських говірках (на матеріалі говірки с. Южинець Кіцманського р-ну Чернівецької області). *Проблеми гуманітарних наук*: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія». Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Випуск 50. С. 143 – 151. ISSN 2522-4557 (Print); ISSN 2522-4565 (Online) <https://surl.li/bvuxaf>

22. **Струк І. М.** Паремії як засоби реалізації категорії інтертекстуальності в драматичному тексті буковинських письменників. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія: філологія, 2021, Вип. 24 С. 149–157.
<https://visnyk-filologia.mdu.in.ua/ARHIV-uk/24/21.pdf>

Детальна інформація щодо вивчення курсу висвітлена у робочій програмі навчальної дисципліни <https://phil.chnu.edu.ua/media/umqb3stb/bahatovektornist-dialektnykh-doslidzhen-pivnichnoi-bukovynypdf.pdf>